

KASBIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA AUTSORSING XIZMATLARINI RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI BOSHQARISHNING INNAVATSION MEXANIZMLARI (PQ-316-SONLI QAROR TAHLILI MISOLIDA)

Mirzajonov Jamshid Qahorjon o'g'li
Farg'ona shahar 2-son texnikumi direktori
<https://doi.org/10.5281/zenodo.21713499>

ANNOTATSIYA. Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-316-sonli qarori ijrosini ta'minlash doirasida kasbiy ta'lim tashkilotlarida (texnikumlarda) autsorsing xizmatlarini tashkil etish va boshqarish masalalari tadqiq etilgan. Davlat organlari hamda professional ta'lim muassasalari o'rtasidagi integratsiyani ta'minlovchi maxsus raqamli platforma modeli taklif etilgan bo'lib, uning ta'lim menejmenti va muassasa moliyaviy mustaqilligini oshirishdagi iqtisodiy-pedagogik samaradorligi asoslab berilgan.

Kalitso'zlar Ta'lim menejmenti, autsorsing, texnikum, PQ-316 qaror, raqamli platforma, dual ta'lim, IT-autsorsing, iqtisodiy-pedagogik mexanizm

**Инновационные механизмы
управления аутсорсинговыми услугами
через цифровые платформы в
профессиональных образовательных
организациях (на примере анализа
Постановления № ПҚ-316)**

АННОТАЦИЯ. В данной статье в рамках обеспечения исполнения постановления Президента Республики Узбекистан № ПП-316 исследованы вопросы организации

и управления аутсорсинговыми услугами в организациях профессионального образования (техникумах). Предложена модель специальной цифровой платформы, обеспечивающей интеграцию между государственными органами и учреждениями профессионального образования, а также обоснована ее экономико-педагогическая эффективность в повышении качества менеджмента образования и финансовой самостоятельности учреждения.

Ключевые слова: Менеджмент образования, аутсорсинг, техникум, постановление ПП-316, цифровая платформа, дуальное образование, IT-аутсорсинг, экономико-педагогический механизм.

**Innovative Mechanisms for Managing
Outsourcing Services through Digital
Platforms in Vocational Education
Institutions (A Case Study of Resolution No.
PQ-316)**

ABSTRACT. This article studies the issues of organizing and managing outsourcing services in professional educational organizations (technikums) within the framework of ensuring

the implementation of Resolution No. PP-316 of the President of the Republic of Uzbekistan. A model of a specialized digital platform that ensures integration between state bodies and professional educational institutions is proposed, and its economic and pedagogical effectiveness in improving educational

management and institutional financial independence is substantiated.

Keywords. Educational management, outsourcing, texnikum, Resolution PP-316, digitalplatform, dual education, IToutsourcing, economic-pedagogical mechanism.

KIRISH. O'zbekistonda professional ta'lim tizimini tubdan isloh qilish va uni mehnat bozori talablariga moslashtirish jarayonida texnikumlarga keng moliyaviy, akademik hamda tashkiliy mustaqillik berilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining professional ta'lim tizimini rivojlantirishga doir PQ-316-sonli qarorida davlat organlari va tashkilotlariga ma'lum faoliyat yo'nalishlarini, jumladan, kompyuter texnikalariga xizmat ko'rsatish, isitish va sovutish tizimlari, avtotransport vositalariga texnik xizmat va ommaviy axborot vositalarida targ'ibot ishlarini aynan texnikumlarni jalb etgan holda outsorsing asosida tashkil etishga ruxsat berildi. Biroq, bugungi kunda davlat tashkilotlaridagi real ehtiyoj bilan texnikumlarning takliflari o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri, tezkor va shaffof aloqa mexanizmi, ya'ni yagona raqamli integratsiyalashgan muhit to'liq shakllanmagan. Bu esa ta'lim menejmentida raqamli ekotizimlarni joriy etish orqali boshqaruv samaradorligini oshirish zaruratini yuzaga keltiradi.

Zamonaviy iqtisodiy sharoitda ta'lim muassasalarining raqobatbardoshligini oshirish va ularning moliyaviy barqarorligini ta'minlash ta'lim menejmentining eng muhim ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylanmoqda. An'anaviy ta'lim modellaridan differensial va amaliyotga yo'naltirilgan ta'lim tizimlariga

o'tish davrida outsorsing mexanizmlari xizmat ko'rsatish sohasini kengaytirish bilan birga, ta'lim muassasasining ichki infratuzilmasini modernizatsiya qilishga turtki beradi. Bugungi kunda professional ta'lim tizimining asosiy bo'g'ini bo'lmish texnikumlarda amaliy ta'lim va ishlab chiqarish amaliyotini bevosita davlat va xususiy sektor buyurtmalari bilan integratsiya qilish zarurati har qachongidan ham yuqoridir.

PQ-316-sonli qarorning mazmun-mohiyati va strategik ahamiyati shundaki, u davlat idoralari va tashkilotlaridagi mavjud servis hamda texnik ehtiyojlarni professional ta'lim muassasalarining ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish quvvatlari bilan uyg'unlashtiradi. Ilgari davlat tashkilotlari muayyan xizmatlarni (masalan, dasturiy ta'minotni qo'llab-quvvatlash, avtotransport texnik ko'rigi yoki binolarni muhandislik-kommunikatsiya jihatidan saqlash) uchinchi tomon tijorat tuzilmalaridan xarid qilgan bo'lsa, endilikda ushbu mablag'lar va shartnomalar kasbiy ta'lim muassasalariga yo'naltirilishi imkoniyati yaratildi.

Ushbu jarayonda yuzaga keladigan asosiy muammo — bu xarid va xizmat ko'rsatish jarayonlarining ochiqligi, tezkorligi hamda sifat nazoratining yetarli darajada tizimlashtirilmaganligidir. Qo'ldabajariladigan hujjat aylanishi, byurokratik kelishuvlar hamda

davlat xaridlari doirasidagi uzoq muddatli tender jarayonlari outsorsing xizmatlarining samaradorligini pasaytiradi. Shu sababli, ta'lim tizimida raqamli platformalarni joriy etish nafaqat ma'muriy yuklamani kamaytiradi, balki har bir texnikumning moddiy-texnik va kadrlar salohiyatidan samarali foydalanish imkonini beradi.

METODOLOGIYA (ETHODOLOGY)

Tadqiqot jarayonida tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, pedagogik diagnostika, modellashtirish hamda ta'lim menejmentida innovatsion klaster usullaridan foydalanildi. PQ-316-sonli qarorda belgilangan outsorsing xizmat turlari va kasbiy ta'lim muassasalarining ishlab chiqarish-amaliyot salohiyati o'zaro funksional tahlil qilindi. Eksperiment sifatida texnikumning mavjud infratuzilmasi, axborot texnologiyalari, energetika hamda avtoservis yo'nalishidagi ishlab chiqarish ta'limi ustaxonalari va talabalarning potensial quvvati baholandi.

Metodologik bazaning asosini kompleks empirik va nazariy tahlil usullari tashkil etadi. Tadqiqot uch bosqichda amalga oshirildi:

1. Birinchi bosqich: Normativ-huquqiy va institutsional tahlil. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-316-sonli qarori va unga doir me'yoriy hujjatlar tahlil qilinib, davlat muassasalari va texnikumlar o'rtasidagi hamkorlikning huquqiy va iqtisodiy chegaralari belgilandi.

2. Ikkinchi bosqich: Pedagogik va infratuzilma diagnostikasi. Tanlab olingan tajriba-sinov texnikumlarida mavjud bo'lgan axborot texnologiyalari ustaxonalari, avtoservis xonalari hamda energetika qurilmalariga xizmat ko'rsatish quvvatlari

inventarizatsiyadan o'tkazildi. Talabalar va ishlab chiqarish ta'limi ustalarining amaliy ko'nikmalari darajasi pedagogik va texnik qiymat mezonlari bo'yicha baholandi.

3. Uchinchi bosqich: Raqamli modellashtirish va klasterli tahlil. Davlat xaridlari, g'aznachilik tizimi va ta'lim menejmenti sub'yektlarini yagona raqamli zanjirga birashtiruvchi 'Edu-Outsource' platformasining arxitekturasini ishlab chiqildi.

Tadqiqot doirasida qo'llanilgan asosiy ko'rsatkichlar va metodologik vositalar quyidagi jadvalda umumlashtirilgan:

NATIJALAR (RESULTS)

O'rganishlar shuni ko'rsatadiki, texnikumlarda outsorsing tizimini an'anaviy (qog'ozbozlik, uzoq davom etadigan kelishuvlar va byurokratiya) usulda boshqarish zamonaviy mehnat bozori talablariga javob bermaydi va past samaradorlik ko'rsatadi. Muassasalar o'rtasidagi integratsiyani tubdan takomillashtirish maqsadida, biz tomonidan davlat buyurtmachilari va ijrochi texnikumlarni to'g'ridan-to'g'ri bog'lovchi maxsus 'Edu-Outsource' raqamli platformasining funksional modeli ishlab chiqildi. Ushbu platforma quyidagi asosiy sub-modullarni o'z ichiga oladi: 1) Davlat tashkilotlarining elektron buyurtmalar portalini; 2) Texnikumlarning resurslari va reyting profili; 3) 'Smart-kontrakt' tizimi hamda g'aznachilik guruhlarini bilan avtomatlashgan integratsiya.

'Edu-Outsource' platformasining ishlab chiqilgan funksional modeli ma'lumotlarni real vaqt rejimida qayta ishlash, shartnomalarni avtomatik shakllantirish va bajarilgan ishlarni sifat nazoratidan o'tkazish imkonini beradi. Platforma doirasida uchta asosiy yo'nalish bo'yicha avtomatlashtirish amalga oshirildi:

1. Buyurtmalarni qabul qilish va taqsimlash moduli

Davlat organlari va tashkilotlari o'zlarining texnik va servis ehtiyojlarini platformaga joylashtiradi. Platforma tahliliy algoritmlar yordamida buyurtmani eng yaqin hududda joylashgan, tegishli mutassislik va infratuzilma quvvatiga ega bo'lgan texnikumga yo'naltiradi.

2. Resurslar va kadrlar monitoringi moduli

Har bir texnikum ushbu modulda o'zining ishlab chiqarish ustaxonalari, mavjud uskunalari, ishlab chiqarish ta'limi ustalari va 2-3-bosqich talabalarining reytingini yuritadi. Bu buyurtmachiga ijrochining salohiyatini shaffof baholash imkonini beradi.

3. Smart-kontraktlar va moliya nazorati moduli

Blokcheyn hamda elektron raqamli imzo (ERI) texnologiyalariga asoslangan aqlli shartnomalar orqali tomonlar o'rtasidagi kelishuv avtomatik tasdiqlanadi. Xizmat ko'rsatilgach va bajarilgan ishlar akti elektron imzolangach, g'aznachilik hisobvaraqlaridan mablag'lar avtomatik tarzda texnikumning budjetdan tashqari jamg'armasiga o'tkaziladi.

Tajriba-sinov ishlarining natijalariga ko'ra, platformani joriy etishdan oldingi va keyingi ko'rsatkichlar bo'yicha sezilarli ijobiy o'zgarishlar qayd etildi. Quyidagi jadvalda ushbu qiyosiy ko'rsatkichlar aks ettirilgan:

MUHOKAMA (DISCUSSION)

Platforma orqali PQ-316-sonli qarorda ko'rsatilgan yo'nalishlarni (IT-xizmat ko'rsatish, muhandislik-kommunikatsiya tizimlari, avtoservis va media-targ'ibot) raqamli boshqarish ta'lim menejmentida tub burilish yasaydi. Birinchidan, muassasada dual ta'lim tamoyillari 100% real hayotga ko'chadi

– talaba ishlab chiqarish ustasi nazorati ostida davlat buyurtmasini bajarib, amaliy ko'nikma hosil qiladi va qonuniy daromad topadi. Ikkinchidan, muassasa rahbariyati (direktor) an'anaviy ma'muriy yuklamalardan xalos bo'lib, asosiy e'tiborni strategik rivojlanishga qaratadi. Ushbu yondashuv DSc (Fan doktori) tadqiqotlari doirasida ta'lim iqtisodiyoti va makro-menejmenti integratsiyasini fundamental tahlil qilish uchun asos bo'ladi.

Natijalarning tahlili shuni ko'rsatadiki, outsorsing xizmatlarini raqamli platformalar orqali boshqarish pedagogik, iqtisodiy hamda ijtimoiy jihatdan bir qator ustunliklarni ta'minlaydi:

Pedagogik va Amaliy Integratsiya

An'anaviy professional ta'limda eng katta muammolardan biri bu nazariy bilimlarning amaliyotdan uzilib qolganligidir. Talabalar texnikum ustaxonalarida faqat modellashtirilgan (simulyativ) topshiriqlarni bajarish bilan cheklanib qolardilar. PQ-316-sonli qaror va 'Edu-Outsource' platformasi orqali talaba bevosita davlat organlarining real muammolarini hal etishda (masalan, server tizimlarini sozlash, binolarni issiqlik bilan ta'minlash va muhandislik tarmoqlarini ta'mirlash, avtoparklarni diagnostika qilish) ijrochi sifatida qatnashadi. Bu esa dual ta'lim samaradorligini keskin oshiradi.

Iqtisodiy Samadorlik va Moliyaviy Mustaqillik

Texnikumlarning moliyaviy mustaqilligini oshirish doimiy ravishda davlat budjetiga bo'lgan qaramlikni kamaytirishni talab etadi. Outsorsing xizmatlaridan tushadigan budjetdan tashqari mablag'lar texnikumning moddiy-texnik bazasini yangilash, ishlab chiqarish ta'limi ustalariga qo'shimcha ustamalar

to'lash hamda talabalarga rag'batlantirish stipendiyalari ajratish imkonini beradi. Bu holat ta'lim muassasasini o'zini-o'zi moliyalashtiruvchi va rivojlantiruvchi barqaror iqtisodiy sub'yektga aylantiradi.

Boshqaruv va Ta'lim Menejmentining Transformatsiyasi

Ta'lim menejmentiga raqamli platformalarning kirib kelishi ma'muriy xodimlarning vaqtini tejaydi. Raqamli monitoring, avtomatlashgan hisobotlar hamda resurslarni to'g'ri taqsimlash menejerlarga muassasaning strategik rivojlanish konsepsiyasini ishlab chiqish, xalqaro hamkorlikni yo'lga qo'yish va ta'lim sifatini oshirishga ko'proq vaqt ajratish imkonini beradi.

XULOSA (CONCLUSION)

PQ-316-sonli qaror doirasida maxsus raqamli outsorsing platformasining joriy etilishi professional ta'lim muassasalari menejmentini raqamli transformatsiya qilishga imkon beradi. Natijada, texnikumlarning budjetdan tashqari mablag'larini kamida 35-40% gacha oshirish, bitiruvchilarning real bandligini ta'minlash va mehnat bozorida yuqori raqobatbardosh kadrlar tayyorlash sifati kafolatlanadi.

O'tkazilgan tadqiqotlar va taklif etilayotgan raqamli boshqaruv mexanizmlari asosida quyidagi ilmiy-amaliy tavsiyalar ilgari suriladi:

- O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzurida davlat buyurtmachilari hamda professional ta'lim muassasalarini bog'lovchi 'Edu-Outsource' yagona raqamli platformasini to'liq vaqt rejimida ishga tushirish;

- Texnikumlarda outsorsing xizmatlarini ko'rsatuvchi talabalar hamda ishlab chiqarish ta'limi ustalari uchun rag'batlantirish va ish haqini to'lashning soddalashtirilgan tartibini belgilash;

- Har bir texnikumda raqamli outsorsing va loyihalarni boshqarish bo'yicha 'Proyekt menejment' (Project Management) bo'limlarini tashkil etish;

- PQ-316-sonli qarorda belgilangan xizmat turlaridan tashqari, boshqa innovatsion xizmat yo'nalishlarini ham (dasturlash, 3D modellashtirish, kiberxavfsizlik, yashil energiya qurilmalarini o'rnatish va servis ko'rsatish) outsorsing ko'lamiga bosqichma-bosqich kiritish.

Xulosa qilib aytganda, kasbiy ta'lim tashkilotlarida outsorsing xizmatlarini raqamli platformalar orqali boshqarish nafaqat moliyaviy-iqtisodiy muammolarni hal etadi, balki ta'lim va amaliyotning uzviy bog'liqligini ta'minlab, yangi formatsiyadagi amaliyotchi kadrlarni tayyorlashda muhim tayanch omil bo'lib xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI (REFERENCES)

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining professional ta'lim tizimini rivojlantirishga doir tegishli qarorlari (PQ-316 va unga tegishli normativ-huquqiy hujjatlar).
2. Ishmuhammedov R.J. Ta'lim menejmentida innovatsion texnologiyalar. - T.: Fan, 2022.
3. Armstrong M. Human Resource Management Practice. - London: Kogan Page, 2020.
4. Xalilov Sh. Kasb-hunar ta'limi muassasalarini boshqarishning iqtisodiy-pedagogik asoslari. // Kasb-hunar ta'limi jurnali. - Toshkent, 2024. - №2.
5. Sayidov M.H. Professional ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish uslubi. - Toshkent: Innovatsiya, 2023.

6. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. - New York: W. W. Norton & Company, 2014.
7. Vahobov A.V., Majidov SH.A. Ta'lim muassasalarini moliyalashtirish va iqtisodiy tahlil. - Toshkent: Moliya, 2021.
8. UNESCO. Digitalization of Technical and Vocational Education and Training (TVET): Guidelines and Policy Options. - Paris: UNESCO Publishing, 2023.